ABSTRACT
of dissertation for the doctor of philosophy (PhD) degree, 6D050700 «Management»
Jumasseitova Assel Kenesovna

«Strategic development of companies in terms of economic integration»

The Relevance of the Research. In the current business landscape affected by a variety of ongoing international integration projects, one of the main problems is the increased uncertainty, and the accelerated pace of economic change. Uncertainty mainly has a negative effect on companies adopting the strategy to the new challenges. Under these conditions , existing policies need to be changed and the subject of strategic management is not the company itself but the development of strategy.

Problems of strategic development are particularly relevant for companies in Kazakhstan due to the fact that Kazakhstan is an active participant in economic integration processes. Ongoing reforms in trade policies lead to changes in the economic, political, and social life of the country. These problems are very complex and relevant, thus this is the chosen topic of the thesis.

The aim of research.

The aim of our research is to develop theoretical and methodological aspects of strategic decision making process of Kazakhstan companies during the transition period of international economic integration.

In accordance with this aim the following objectives were set:

- to explore the nature and theoretical content of the concept of "strategic development";
- to examine economic integration as the main factor for the expansionist strategy of the company;
- to analyze the structure and stages of economic integration on the example of NAFTA;
- to identify the effects of integration on companies, as well as on macroeconomic and social indicators;
- to investigate the effect of protectionist policies on local companies, taking into account the financial and information barriers;
- to investigate the effect of protectionist policy on the small and medium enterprises (SME) taking into account financial and informational frictions.

Object of study is the activities of companies in times of changing trade policy of the country.

Subject of study is the organizational and economic aspects of strategy formation of companies under the influence of changes in the company's external environment.

Research methods.

We used the methods of theoretical modeling, of logical, systematic, and comparative analyzes, of building econometric models, of statistical analysis of the data using econometric analysis package Stata 9.0.

Scientific novelty of the research is as follows:

- new approaches to strategy development of companies in times of economic integration;
- the main barriers in the form of two groups of financial market frictions (information and financial friction) to examine the impact of economic integration;
- the effect of the country's participation in the trade union on the main components of the external environment of the company, namely indicators of economic and social development;
- linear regression method and empirical tests conducted to assess the effect of a protective tariff (first used);
- recommendations on the development strategy in the context of changes in trade policy and the introduction of customs duties.

The provisions for the defense are:

- author's definition of "strategic development of companies" through the prism of the impact of environmental factors;
- recommendations for the choice of company strategies in the presence of barriers to international trade;
- the long-term effect of protectionist policies on the basis of a theoretical model of human capital accumulation. Our novel model takes into account the friction of the labor market and predicts that protectionist policies applied to a small firm industry can lead to a new higher wealth equilibrium;
- proposed an index of social welfare (SWI), and performed calculations for the EurAsEC countries.

The practical significance of the research (connection of the dissertation topic with national state programs as well as target republic and regional scientific and technical programs).

The results of our study have practical value as a guidance for policy making of the Republic of Kazakhstan. The outcome is also significant for companies that face with challenges of economic integration.

Our thesis complies with the standards of the one of the core principles of national strategy **"Kazakhstan's way – 2050: common aim, common interests, common future"** describing the terms of mutually beneficial openness. The results of the thesis is also satisfy to the purpose of the government program "Productivity 2020" for accelerated industrial - innovative development of Kazakhstan for 2010-2014.

6D050700 «Менеджмент» мамандығы бойынша
философия докторы ғылыми дәрежесін (PhD)
алу үшін жазылған диссертацияға

АҢДАТПА

ЖҰМАСЕИТОВА ӘСЕЛ КЕҢЕСҚЫЗЫ

«Strategic development of companies in terms of economic integration»
(«Экономикалық интеграция жағдайында
компанияның стратегиялық дамуы»)

Диссертациялық зерттеу тақырыбының өзектілігі.

Қазіргі таңдағы нарықтық шаруашылық сыртқы орта өзгерістерімен шарттастырылған жоғары дәрежедегі тұрлаусыздықпен сипатталады. Тұрлаусыздық, негізінен, жаңа заман талаптарына бейімделу үшін өз стратегияларын өзгертуге мұқтаж компаниялар қызметіне жағымсыз әсерін тигізеді. Бұл жағдайларда әрекеттегі стратегиялар өзгерістерге ұшырайды және стратегиялық менеджменттің объектісі кәсіпорынның өзі емес, оның дамуы болады.

Қазақстан компаниялары үшін мұндай заман талаптарының бірі болып елдің экономикалық интеграция үдерісіне белсене қатысуы саналады. Сауда саясатындағы өзгерістер экономикалық, саяси және әлеуметтік салададағы ауытқуларға әкеледі. Бұл жағдайда әрекеттегі стратегиялар өзгерістерге ұшырайды, және де стратегиялық басқарудың объектісі болып кәсіпорынның өзі емес, оның дамуы табылады. Көрсетіліп отырған мәселелер шешімінің күрделілігі мен өзектілігі зерттеу тақырыбын таңдауға негіз болды.

Зерттеудің мақсаты мен міндеттері.

Зерттеудің мақсаты Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграцияға қатысуы жағдайындағы компания стратегиясының қалыптасуының теориялық-әдістемелік аспектілерінің дамуы болып табылады.

Осы мақсатқа сәйкес келесідей **міндеттер** анықталды:

- «стратегиялық даму» түсінігінің мәні мен теориялық мазмұнын зерттеу;
- экономикалық интграцияны компанияның экспансионистік стратегиясының басты факторы ретінде зерттеу;
- НАФТА ұйымы мысалы негізінде экономикалық интеграцияның құрылымы мен кезеңін талдау;
- экономикалық интеграциялық одақ шеңберінде елдің компания қызметіне, макроэкономикалық және әлеуметтік индикаторларға әсерін айқындау;
- қаржы және ақпараттық кедергілерді есепке ала отырып, протекционистік саясаттың қазақстан компанияларына әсерін зерттеу;
- шағын және орта бизнеске стратегия таңдау бойынша ұсыныстар ұсыну.

Зерттеу объектісі. Объект болып елдің сауда саясатының өзгерісіндегі өндіруші компаниялардың қызметі табылады.

Зерттеу пәні. Сыртқы орта өзгерісі екпінінінде компания стратегиясын қалыптастырудың ұйымдастырушылық-экономикалық аспектілері.

Зерттеу әдістері. Жұмыста теориялық үлгілеу, жүйелік, логикалық және салыстырмалы талдау, эконометрикалық үлгілерді құрастыру, Stata 9.0. эконометрикалық талдау пакетін қолдану арқылы мәліметтерді статистикалық талдау әдістері қолданылды.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы келесілерден тұрады:

- Экономикалық интеграция жағдайында компанияны дамыту стратегиясын құрастырудың жаңа тәсілдері айқындалды;
- Экономикалық интеграцияның ықпалын зерттеу үшін (ақпараттық және қаржылық үйкеліс) қаржы нарықтары кедергілерінің негізгі екі тобы анықталды;
- Елдің сауда одағына қатысуының компанияның сыртқы ортасының негізгі құрауыштарына, нақтырақ айтқанда экономикалық және әлеуметтік дамуға әсері айқындалды;
- Протекционистік тариф әсерін бағалау үшін бірінші рет регрессияның сызықты әдісі және эмпирикалық тесттер қолданылды;
- Сауда саясаты өзгерісі және баж салығы енгізілуі жағдайында стратегияны дамыту бойынша ұсыныстар әзірленді.

Қорғауға шығарылатын қағидалар:

- «компанияның стратегиялық дамуы» түснігін сыртқы орта факторларының әсірін есепке ала отырып, авторлық түсіндіру;
- Халықаралық саудада кедергілер кездескен жағдайдағы компания стратегиясын таңдау туралы ұсыныстар;
- Адам капиталының қорлануы теориялық үлгісі негізінде протекционистік саясаттың ұзақмерзімді әсері зерттелді. Бірінші рет шағын бизнес индустриясы үшін протекционистік саясат тұрақтылық тепе-теңдігіне алып келеді деген болжамды алға тартатын қаржылық нарық үйкелісін есепке алатын үлгі қолданылды;
- Әлеуметтік әл-ауқат индексі (SWI) ұсынылды және Еуразия экономикалық Қауымдастығы елдері үшін есептер жүргізілді.

Зерттеудің теориялық және тәжірибелік маңызы (диссертация тақырыбының ұлттық мемлекеттік бағдарламалармен, және де республикалық және аймақтық ғылыми және техникалық бағдарламалармен байланысы).

Теориялық және тәжірибелік маңыздылығы - зерттеу нәтижелері өндіруші компаниялардың стратегиясын таңдау бойынша ұсыныстар жасауға, Қазақстан Республикасының шағын және орта бизнесінің бәсекелестік ортасын дамытуды қалыптастыруға мүмкіндік беруінде болып табылады.

Диссертациялық зерттеудің қорытындысы мен ұсыныстары өзара ашықтық шеңберінде «Қазақстан жолы – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» мемлекеттік бағдарламасында қойылған инновациялық экономиканың инвестициялық құрауыштарын жақсарту міндеттерін орындауға бағытталған. Сонымен қатар, Қазақстан Республикасының 2010-2014 жылдарға арналған үдемелі индустриалды-инновациялық дамуы, «Өнімділік 2020» мемлекеттік бағдарламаларының міндеттерін орындауға да өз үлесін қосады.

АННОТАЦИЯ

диссертации на соискание ученой степени
доктора философии (PhD) по специальности
6D050700 «Менеджмент»

ДЖУМАСЕЙТОВА АСЕЛЬ КЕНЕСОВНА

"Strategic development of companies in terms of economic integration" (Стратегическое развитие компаний в условиях экономической интеграции)

Актуальность темы диссертационного исследования.

Современное рыночное хозяйство характеризуются высокой степенью неопределенности, обусловленной изменениями во внешней среде. Неопределенность в основном оказывает негативный эффект на деятельность компаний, которые вынуждены изменять свои стратегии для адаптации к новым вызовам. В этих условиях действующие стратегии подвергаются изменениям, и объектом стратегического менеджмента является не само предприятие, а его развитие.

Одним из таких вызовов для казахстанских компаний является активное участие страны в процессах экономической интеграции. Перемены в торговой политике приводят к колебаниям в экономической, политической и социальной сфере. Сложность и актуальность решения указанных проблем послужили основанием для выбора темы исследования.

Цель и задачи исследования.

Цель исследования состоит в развитии теоретико - методологических аспектов формирования стратегии компаний в условиях участия Казахстана в международной экономической интеграции.

В соответствии с этой целью был определен спектр **задач**:

- исследовать сущность и теоретическое содержание понятия "стратегическое развитие";
- изучить экономическую интеграцию как главный фактор экспансионистской стратегии компании;
- проанализировать структуру и этапы экономической интеграции на примере НАФТА;
- выявить влияние участие страны в рамках экономического интеграционного союза на деятельность компании, макроэкономические и социальные индикаторы;
- исследовать эффект протекционистской политики на казахстанские компании, с учетом финансовых и информационных барьеров;
- предложить рекомендации по выбору стратегии для малого и среднего бизнеса.

Объект исследования. Объектом исследования является деятельность производственных компаний при изменении торговой политики страны.

Предмет исследования. Предмет исследования организационно-экономические аспекты формирования стратегии компаний под воздействием изменений внешней среды.

Методы исследования. В работе использованы методы теоретического моделирования, системного, логического и сравнительного анализов, построения эконометрических моделей, статистических анализ данных с применением пакета эконометрического анализа Stata 9.0.

Научная новизна исследования состоит в следующем**:**

- выявлены новые подходы к формированию стратегии развития компаний в условиях экономической интеграции;

- определены основные две группы барьеров финансовых рынков (информационные и финансовые трения) для изучения влияния экономической интеграции;

- выявлен эффект от участия страны в торговом союзе на основные составляющие внешней среды компании, а именно показатели экономического и социального развития;

- впервые был использован линейный метод регрессии и проведены эмпирические тесты для оценки эффекта протекционистского тарифа;

- разработаны рекомендации по развитию стратегии в условиях изменения торговой политики и введения таможенных пошлин

Положения выносимые на защиту:

- авторское определение " стратегии развития компаний" через призму влияния факторов внешней среды;

- рекомендации по выбору стратегии компаний при наличии барьеров в международной торговле;

- изучен долгосрочный эффект протекционистской политики на основе теоретической модели накопления человеческого капитала. Впервые применена модель учитывающая трения финансового рынка предсказывающая, что для индустрии малого бизнеса протекционистская полтика может привести к устойчивому равновесию;

- предложен индекс социального благосостояния (SWI) и проведены расчеты для стран ЕврАзЭС .

Теоретическая и практическая значимость исследования (связь темы диссертации с национальными государственными программами, так же как и целью республиканских и региональных научных и технических программ).

Теоретическая и практическая значимость состоит в том, что результаты исследования позволяют разработать рекомендации выбора стратегии производственных компаний , формировать развитие конкурентной среды малого и среднего бизнеса Республики Казахстан.

Выводы и рекомендации диссертационного исследования направлены на решение задач повышения инвестиционной составляющей инновационной экономики, поставленных в Государственной программе **«Казахстанский путь – 2050: Единая цель, единые интересы, единое будущее»** в рамках взаимной открытости. А также таким государственным программам как государственная

программа по форсированному индустриально - инновационному развитию РК на 2010-2014 годы, "Производительность 2020".